

Handläggare
Anders Boman
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
13KS/0378

Kommunstyrelsen

Svar på motion (S) Låt Värmdö bli ett Fair Trade City

Förslag till beslut

Motionen avslås.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Annika Andersson Ribbing (S) m.fl. föreslår i en motion till kommunfullmäktige att kommunens centrala administration omgående ska övergå till Fairtrade-märkta produkter när det gäller kaffe, te, socker och frukt, att Värmdö kommun ska upprätta ett mål att bli ett Fairtrade City, samt att en lokal arbetsgrupp ska upprättas för detta med representation från såväl den kommunala förvaltningen, förenings- och näringsliv, samt ungdomsrepresentation.

Mot bakgrund av gällande kommunal- och upphandlingsrätt föreslås att motionen avslås.

Bakgrund

Annika Andersson Ribbing (S) m.fl. har inkommit med en motion till kommunfullmäktige att Värmdö ska bli ett Fair Trade City.

Motionärerna yrkar att:

1. Kommunens centrala administration övergår omgående till Fair Trade när det gäller kaffe, te, socker och frukt.
2. Kommunen ska ha som mål att till 2014 bli ett Fair Trade City.
3. En arbetsgrupp inför detta bildas bestående av tjänstemän, representanter för föreningsliv och näringsliv och med ungdomsrepresentation.

Ärendebeskrivning

Fairtrade City-diplomering

Fairtrade City-diplomeringen härstammar ursprungligen från Storbritannien. Den första svenska kommunen som diplomerades var Malmö, år 2006. I dagsläget är 66 svenska

kommuner diplomerade, varav fem i Stockholms län – Sigtuna, Ekerö, Sundbyberg, Botkyrka och Södertälje.

Diplomeringen Fairtrade City genomförs och administreras av organisationen Fairtrade Sverige. Organisationen består av dels den ideella Föreningen för Fairtrade, dels Fairtrade Sverige AB, ett bolag som ägs av Landsorganisationen (LO) och Svenska kyrkan. Föreningen ska verka för att skapa kännedom, medvetenhet och efterfrågan av Fairtrade-produkter, medan bolagets huvudsakliga syfte är att teckna licensavtal med företag för användandet av certifieringsmärket Fairtrade på den svenska marknaden.

Produktmärkningen Fairtrade beskrivs av Fairtrade Sverige som en oberoende certifiering som skapar förutsättningar för odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom att förbättra sina arbets- och levnadsvillkor, medan Fairtrade City beskrivs som en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion.

För att en kommun ska kunna diplomerats till Fairtrade City måste följande fem kriterier uppfyllas:

1. Kommunen ska kunna erbjuda Fairtrade-märkta produkter eller motsvarande¹ inom kommunens avtal och anta en målsättning och handlingsplan för den offentliga etiska konsumtionen.
2. En styrgrupp ska från kommunen sättas samman representerad av aktörer från hela närsamhället, t.ex. näringsliv, handeln, frivilligorganisationer och politiker.
3. Beroende på kommunens invånarantal, ska dagligvaruhandeln samt stadens caféer och restauranger kunna erbjuda ett visst sortiment av Fairtrade-märkta produkter.
4. Ett visst antal lokala arbetsplatser ska servera Fairtrade-märkta produkter.
5. Styrgruppens främsta uppdrag är att arbeta aktivt med lokalt informationsarbete om rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling.

För en kommun av Värmdös storlek gäller att minst 40 Fairtrade-märkta produkter ska finnas tillgängliga för konsumenter i minst fem butiker och minst fyra hotell, caféer och restauranger. Dessutom ska minst 20 arbetsplatser i kommunen erbjuda Fairtrade-märkta produkter.

Rättsliga förutsättningar

Möjligheterna för en kommun att ställa etiska krav vid upphandlingar har behandlats av bl.a. EG-domstolen och Nämnden för offentlig upphandling. Enligt gällande rättspraxis är det *tillåtet* för en offentlig myndighet, exempelvis en kommun, att i sin upphandling av varor och tjänster ställa krav på leverantörer utifrån sociala och miljömässiga aspekter, medan det *inte är tillåtet* att ställa explicita krav på att varor måste ha någon särskild märkning. Ett av skälen för det sistnämnda är att en märkning i sig inte

¹ Produkter som producerats i enlighet med grundläggande principer om rättvis handel, så som förbättrade ekonomiska villkor för odlare och anställda, mänskliga rättigheter i arbetslivet och ökad miljöhänsyn. Fairtrade är en certifiering som tar sin utgångspunkt i principer om rättvis handel och utgör ett bevismedel för att varorna framställts på ett sätt som är förenligt med dessa principer.

förändrar en produkts kvalitet i förhållande till produkter som uppfyller kravnivån, men som inte låtit märka sig. Ett sådant krav skulle därför strida mot de EG-rättsliga grundprinciperna om likvärdighet, icke-diskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande

Bedömning

En kommun är, vilket konstaterats ovan, förhindrad att kräva en viss produktmärkning när man handlar upp sina varor och tjänster. Motionens första yrkande, att kommunens centrala administration omgående ska övergå till Fairtrade-märkt kaffe, te, socker och frukt, föreslås därför avslås.

Värmdö kommuns upphandlingspolicy medger att krav ställs på leverantörer och deras underleverantörer att de följer internationella konventioner såsom ILO:s åtta kärnkonventioner, FN:s barnkonvention samt det arbetarskydd som gäller i de länder där respektive vara tillverkas. Givet nuvarande rättspraxis och lokala styrdokument har kommunen således goda möjligheter att påverka sin konsumtion i en etiskt och socialt hållbar riktning, men utan att för den skull stödja en särskild produktmärkning.

Liknande argument kan anföras vad gäller motionens andra yrkande, där t.ex. diplomeringskriteriet som syftar till att kommunen aktivt ska medverka sig i en styrgrupp som har till huvudsyfte att bedriva ett lokalt informationsarbete för etisk konsumtion, bör ifrågasättas ur ett kommunalrättsligt perspektiv. Kommunen förutsätts här dels avsätta resurser för att marknadsföra butiker och företag som tillhandahåller produkter med en viss märkning, dels i övrigt verka aktivt i ett sammanhang med direkt koppling till en särskild märkning (Fairtrade City kontra Fairtrade-märkning), vilket kan strida mot kommunallagens förbud mot gynnande av enskild.

Mot denna bakgrund är det därför svårt att hävda lämpligheten i att kommunen medverkar i ett arbete med syfte att göra Värmdö kommun till ett Fairtrade City, varför även motionens andra yrkande (och som följd därav även tredje) föreslås avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Ett avslag på motionens yrkanden medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Ett avslag på motionens yrkanden medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Ett avslag på motionens yrkanden medför inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Ett avslag på motionens yrkanden medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Motionen ”Låt Värmdö bli ett Fair Trade City”	Bilaggs
2	Kommunfullmäktiges beslut 2013-05-29, § 98	Bilaggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Ragnarsson
Sektorschef